

Videolekcije Ministarstva znanosti i obrazovanja u nastavi Hrvatskoga jezika

Kad je postalo sasvim izgledno da će i nastavna godina 2020./2021. barem dijelom biti obilježena prilagodbom uvjetima pandemije, odnosno da će se i u toj nastavnoj godini izmjenjivati nastava uživo s onom na daljinu, Ministarstvo znanosti i obrazovanja koordiniralo je izradu zajedničkih godišnjih izvedbenih kurikula (GIK-ova) za sve predmete, a u planu je bila i izrada videolekcija koje bi slijedile te GIK-ove, odnosno bile usklađene s njima po tjednima i temama, i na taj način bile podrška nastavnicima i učenicima u provedbi nastave na daljinu. Ipak, mnogi su nastavnici bili zbunjeni onim što im Ministarstvo nudi, stoga ću u ovome članku nastojati pojasniti osnovnu svrhu tih videolekcija i njihovu strukturu te pokazati kako se one mogu upotrijebiti u praksi u nastavi Hrvatskoga jezika.

Osnovna je svrha videolekcija da budu podrška nastavnicima, učenicima i roditeljima u nastavi na daljinu tijekom trajanja pandemije bolesti COVID-19. Kako je navedeno na službenim stranicama Ministarstva, cilj je da „svi sadržaji i učenje budu dostupni svim učenicima” (<https://i-nastava.gov.hr/vijesti/videolekcije-66/66>, pristupljeno: 20. siječnja 2021.). Videolekcije su tako u prvome redu namijenjene onim učenicima koji bi se zbog COVID-a našli u samoizolaciji, koji su osjetljivi ili koji iz drugih razloga ne bi mogli pratiti nastavu u stvarnome vremenu koju drže njihovi nastavnici. Tu je ključna samostalna i individualna organizacija nastave na daljinu pojedinih nastavnika: kad profesori organiziraju praćenje nastave na daljinu u stvarnome vremenu, videolekcije nisu nužne. Profesori u svakome slučaju samostalno odlučuju o tome kad učenici trebaju nastavu pratiti s pomoću pripremljenih videolekcija, a kad su upućeni na provođenje drugih oblika nastave u stvarnome vremenu ili odgođeno prema mogućnostima i potrebama.

No, osim u te svrhe, videolekcije mogu poslužiti i u neke druge svrhe, i ne samo u pandemijskim vremenima. One su pomoć nastavnicima u radu u svim uvjetima. U njima profesori, osobito početnici, mogu pronaći gotove primjere metodičke obrade najrazličitijih lekcija. Videolekcije sadržavaju brojne primjere zadataka, tablica i drugih materijala koje nastavnici mogu upotrijebiti u svojoj nastavi kad god to žele. Na taj su način videolekcije svojevrsan metodički priručnik, koji osobito može biti koristan kao putokaz u radu s *Kurikulumom nastavnoga predmeta Hrvatski jezik*. Osim toga, videolekcije se mogu upotrijebiti za ponavljanje gradiva, na primjer, za maturu, a mogu poslužiti i za provođenje metode obrnute učionice.

* Ilija Barišić profesor je hrvatskoga jezika u III. gimnaziji u Zagrebu.

Videolekcije su strukturirane tako da simuliraju nastavni sat, pa tako sadržavaju sve tipične faze oglednoga sata. Nakon uvodnoga pozdrava i najave teme sata, pri čemu se ističu i očekivanja od lekcije, odnosno svojevrzni skraćeni ishodi, u videolekcijama iz Hrvatskoga jezika slijedi motivacija, tj. neki problemski zadatak ili aktivnost koja bi trebala motivirati učenike za daljnje praćenje i rad. Integralni je dio svake videolekcije obično i rad na tekstu, obično na jednome ulomku, uz smjernice koje učenike upućuju na aktivnosti koje se od njih očekuju. Podrazumijeva se da učenici mogu zaustaviti video u svakome trenutku i nastaviti s gledanjem videolekcije kad su završili s traženim aktivnostima, a svoje odgovore mogu provjeriti. Videolekcije sadržavaju i sintezu lekcije te neki oblik vrednovanja ishoda, odnosno sadržavaju i zadatak kojim učenici sami ili međusobno mogu provjeriti jesu li svladali ključne ishode iz te videolekcije. Popis za samoprocjenu s ponuđenim odgovorima DA ili NE pokazao se kao česta metoda samostalne učeničke provjere ishoda. Svaka videolekcija također sadržava i najmanje jedan zadatak za samostalan rad koji je učenicima izborno ponuđen. Na kraju se videolekcije navode referencije i izvori.

U svojoj nastavi na daljinu koristio sam se videolekcijama na više različitih načina, a ovdje ću navesti dva primjera.

Jedna je mogućnost da se videolekcije kombiniraju s drugim nastavnim sredstvima i s drugim metodama rada. Tako sam se pri radu na poeziji Vladimira Nazora uz videolekcije služio i udžbenikom, radnom bilježnicom, prezentacijom u Power Pointu, Googleovom učionicom te nastavom na daljinu u stvarnome vremenu s pomoću aplikacije Zoom. Upute učenicima za analizu i interpretaciju Nazorovih pjesama te načela vrednovanja zadao sam u Googleovoj učionici u koju su učenici trebali predati svoje uratke. Učenici su se trebali služiti smjernicama za analizu uz pjesmu u udžbeniku i radnoj bilježnici, a također bile su im priložene i prezentacije s općenitim uputama za analizu lirske pjesme. Također su za zadaću trebali pogledati dvije moje videolekcije, za pjesme *Seh-duš dan* i *Zvonimirova lađa*, slijedeći upute sadržane u videolekcijama. Zadatke za vrednovanje usvojenosti gradiva iz tih videolekcija te slijeđenje lekcije provjerio sam s ostalim analizama koje su predali na Googleovu učionicu i ocijenio ih sukladno zadanim kriterijima. Na samome satu putem Zooma zajednički smo analizirali još dvije pjesme te razmijenili dojmove o lektiri i iskustvima analize.

Drugi primjer odnosi se na primjenu videolekcija u metodi obrnute učionice. Učenicima sam prvo pripremio video i upute za gledanje (videolekcija: *Esej*). Učenici su za domaću zadaću trebali pogledati videolekciju i pripremiti svoja pitanja. Na početku sata, u stvarnome vremenu, učenici su postavljali pitanja o eseju, a potom su za vježbu samostalno napisali uvod jednoga interpretacijskog eseja. Učeničke pokušaje formativno sam vrednovao.

To su samo neki mogući primjeri korištenja videolekcijama u nastavi na daljinu koji odudaraju od najjednostavnije mogućnosti da su učenici prepušteni sami sebi u gledanju videolekcija, odnosno da su im one samo zadane. Premda je i takva primjena videolekcija moguća, osobito za učenike koji su u samoizolaciji, a zbog tehničkih ili kojih drugih razloga nisu u mogućnosti pratiti nastavu kad i ostali, svakako bih preporučio da nastavnici učenicima daju dodatne upute povezane s videolekcijama, odnosno da pojašne što očekuju od učenika nakon gledanja. Na taj način moguće je preciznije integrirati videolekcije u individualni nastavni proces.

The screenshot shows a video player interface. At the top, there is a search bar labeled "Pretraživanje" with a magnifying glass icon and a microphone icon. The main content area displays a slide with the title "Izrazite doživljaj" and a bullet point: "▪ O čemu progovara lirski subjekt? Koje osjećaje iznosi?". To the right of the slide is a video thumbnail showing a large, weathered wooden sailing ship on the water, with the text "Izvor: canva.com" above it. Below the slide and thumbnail are logos for the "Ministarstvo znanosti i obrazovanja" (Ministry of Science, Education and Sports) and the "Agencija za odgoj i obrazovanje" (Education and Teacher Training Agency). There is also a small video player showing a man's face. At the bottom of the video player, the title "Hrvatski jezik 1. r SŠ - Vladimir Nazor: 'Zvonimirova lada'" is displayed, along with "3.806 pregleda • 28. lis 2020." and interaction buttons for "SVIDA MI SE", "NE SVIDA MI SE", "PODIJELI", "SPREMI", and "PRETPLATI ME".